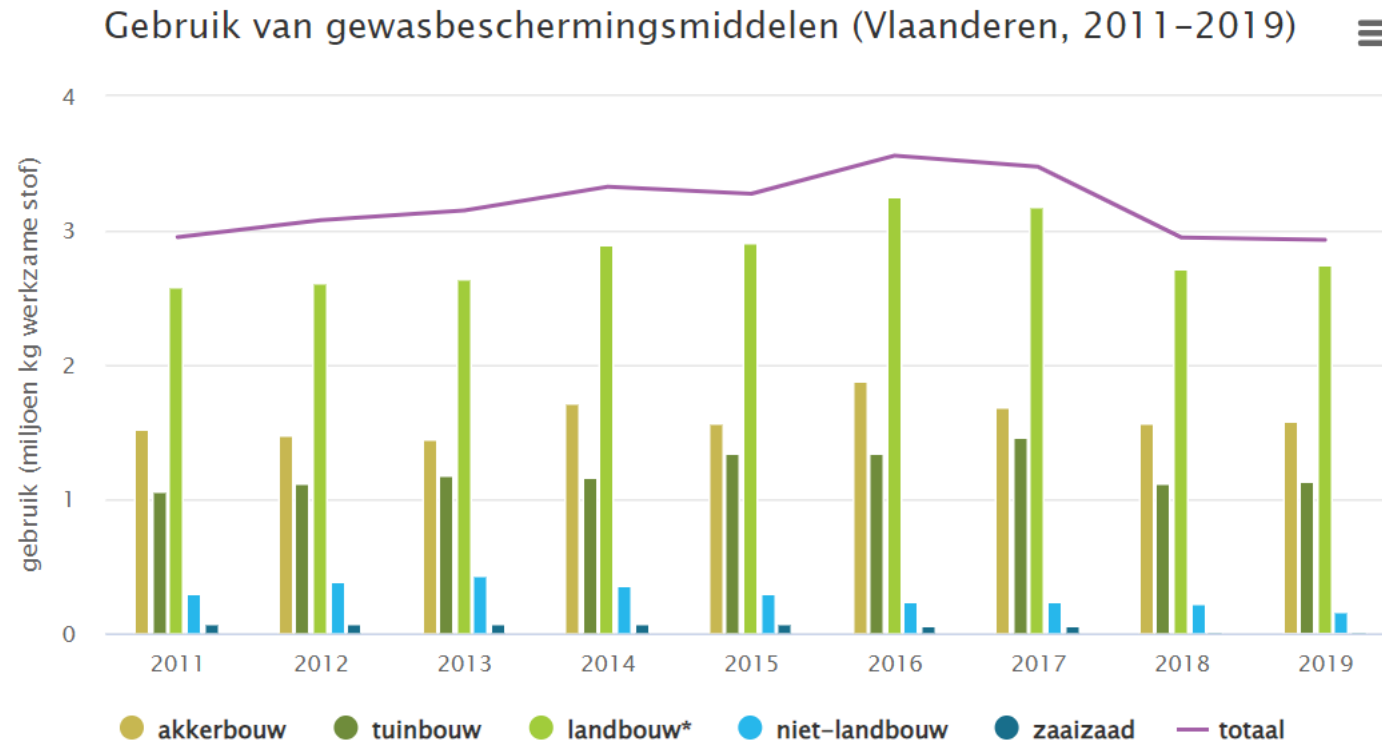

VVR over een verdere beperking van het gebruik van pesticiden in de landbouw en het instellen van bufferzones ter bescherming van kwetsbare personen en plekken

Indieners: Mieke Schauvliege, Staf Aerts, Tine Van den Brande,
Chris Steenwegen, Johan Danen en Jeremie Vaneeckhout

Hoog gebruik van pesticiden

Deze figuur geeft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in Vlaanderen in de periode 2011-2019.

Hoog gebruik van pesticiden

- Samen met Nederland, Malta en Cyprus situeert België zich in de top vier van landen met het **hoogste pesticidegebruik per hectare** in de Europese Unie.
- In Vlaanderen is **de landbouw** veruit de grootste gebruiker van gewasbeschermingsmiddelen (**94 procent** in 2019).

Resten van pesticiden en gezondheid

- In het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma 2016-2020 werden **pesticideresten in urinestalen van jongeren** aangetroffen.
- Gezondheidsstudie 3xG (Vito): 212 kinderen uit Dessel, Mol en Retie
 - In **51 procent** van de onderzochte kinderen werd een concentratie van die insecticiden gemeten boven de toetsingswaarde.

Resten van pesticiden en gezondheid

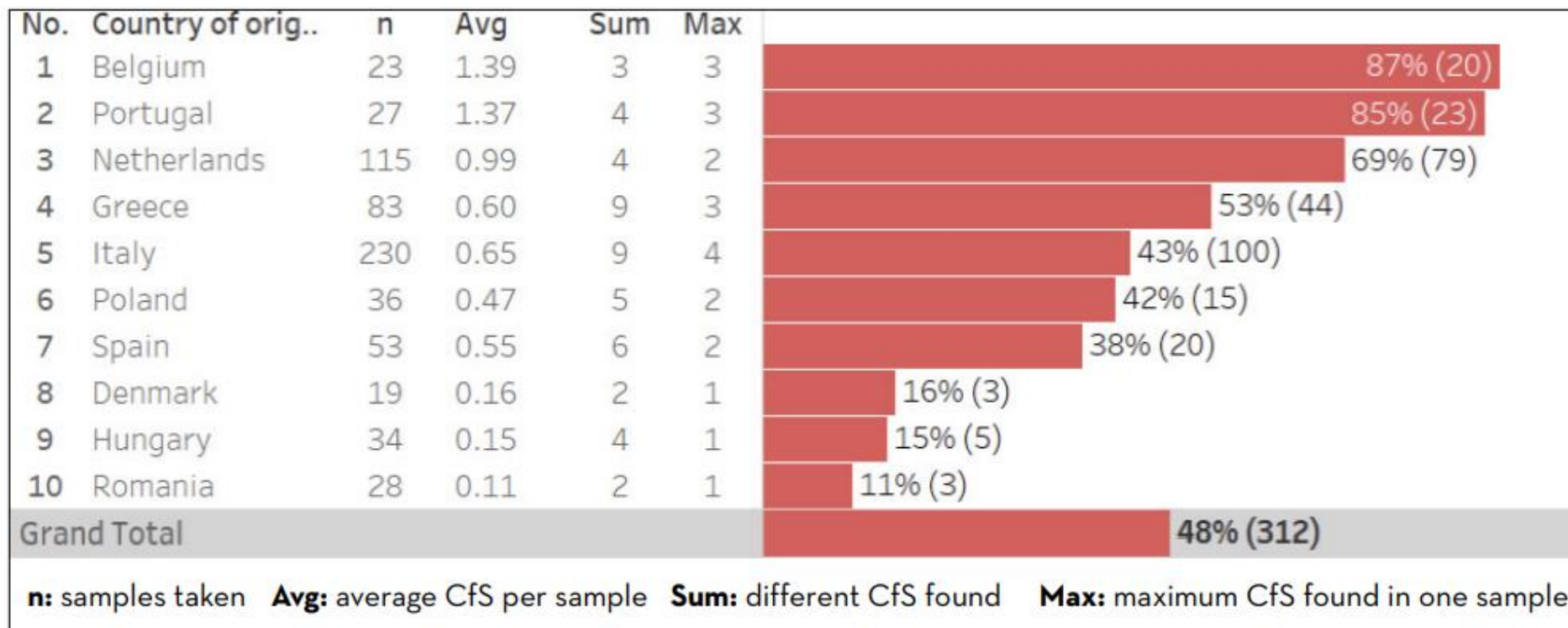

Figure 14. Countries of origin with the highest contamination of Candidates for Substitution in pears

Resten van pesticiden en gezondheid

- Onderzoek PAN Europe:
 - België scoort het slechtst voor alle onderzochte **groenten en fruit** (2011-2019).
- **Minaraad** over Vlaams AP Pestidcidengebruik:
 - Gebruik van pesticiden in voedsel, voedergewassen en sierteelt is een blijvend punt van zorg.
 - Gezondheidsrisico's van chemische stoffen op lange termijn en van cocktails van stoffen zijn nog onvoldoende bekend,

Studie INBO

- Publicatiedatum: november 2023
- Studie bevestigt pesticidenrisico's en aanpak

Studie INBO

Besluiten (1)

- **Langdurige blootstelling** aan lage concentraties van verschillende pesticidenresiduen, elk afzonderlijk in veilige dosis, **kan schadelijker zijn** dan kortstondige blootstelling aan een hogere dosis van één pesticide.
- Veel producten worden eerst toegelaten en na verloop van tijd weer verboden omdat de negatieve effecten dan pas duidelijk worden. **De procedures sluiten dus niet aan bij het voorzorgsbeginsel.**

Studie INBO

Besluiten (2)

- **Gedoogbeleid - ook bij bewezen schadelijkheid**
 - noodtoelatingen
 - toelating om voorraden op te gebruiken
- Er wordt dus op **legale wijze** gebruik gemaakt van risicovolle pesticiden, waarvan de schadelijkheid bewezen is en waarvoor alternatieven beschikbaar zijn.

Studie INBO

Impact op natuur en menselijke gezondheid

- pesticiden worden doorgegeven binnen het voedselweb
- pesticiden en hun derivaten accumuleren (*stapelen zich op*)
- aantasting van levensnoodzakelijke functies (zoals de voortplanting)
- impact op insectenpopulaties en daardoor ook op insectenetende vogels
- impact op bestuivers en dus ook op planten
- impact van fungiciden op bodemschimmels en gezien hun symbiotische relatie met planten, ook op bomen en andere planten

Studie INBO

Impact specifiek op gezondheid van mensen

- Pesticiden worden gelinkt aan een verhoogd risico op **chronische ziekten**, verschillende soorten **kanker** (non-Hodgkin lymfoom, multipel myeloom, eierstok-, borst-, hersen- en prostaatkanker), **achterstand in de ontwikkeling** van kinderen, **ademhalingsproblemen**, **cognitieve stoornissen**, **neurologische aandoeningen** zoals de ziekte van Parkinson en de ziekte van Alzheimer, hart- en vaatziekten en vruchtbaarheidsproblemen.
- Dezelfde effecten doen zich ook voor bij dieren, maar hier is relatief minder onderzoek naar.

Vlaamse regelgeving

- Pesticidedecreet (2013) en Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik
 - 1° het voorkomen van het gebruik van pesticiden;
 - 2° het gebruik van alternatieve bestrijdingswijzen;
 - 3° de inzet van chemische middelen op een wijze die de minste risico's voor de mens en het leefmilieu met zich meebrengt.
- Advies Minaraad
 - Vlaams Actieplan zet te weinig in op preventie en het gebruik van alternatieven.

Vlaamse regelgeving

- Vlaams beleid: vooral initiatieven i.k.v. geïntegreerde gewasbescherming
 - voorzichtiger en minder te spuiten, innovatieve spuittechnieken (met schoonwatertanks), aangepaste vul- en spoelplaatsen
- Meer aandacht nodig i.k.v. GLB of VLIF-steun

Alternatieven en preventie

- Biolandbouw
 - Tactieken in preventie (teelrotatie, gezond bodembeheer, ..)
 - Natuurlijke bestrijdingsmiddelen
 - 1,4% in Vlaanderen (Europees: 25% tegen 2030)
- Agro-ecologische landbouw
 - Alternatieven: bodembedekkers en natuurlijke gewasbeschermers, sluiten van nutriëntenkringloop
 - productie in de eerste plaats voor de nabije gemeenschap

Ingebrekestelling milieubeweging

- Eis 1: Een **effectenbeoordeling** voor pesticidengebruik in of nabij habitatrictlijngebieden. Zo'n beoordeling houdt in dat pesticiden enkel gebruikt mogen worden op voorwaarde dat de natuur er niet onder lijdt. Europa eist al sinds 2004 zo'n beoordeling voor alle activiteiten die mogelijk een impact hebben op de kwaliteit van die natuurgebieden.
- Eis 2: Daarnaast legt de Europese pesticidenrichtlijn **maatregelen** op om het pesticidengebruik te verbieden of verminderen in waterwin- en Natura 2000-gebieden. Dit is essentieel om de waterkwaliteit en de natuur te beschermen.

Ingebrekestelling milieubeweging

- Eis 3: Tot slot moeten er **ruimere bufferzones** komen rond natuurgebieden, waterlopen en kwetsbare zones zoals scholen en rusthuizen. De bufferzones zijn vandaag gebruikelijk 1 tot 10 meter breed, wat onvoldoende is. Mensen die naast een akker of boomgaard wonen, krijgen regelmatig een pesticidenevel over zich.
- Rekening houdend met de oppervlakte van natuur- en waterwingebieden en de ruimtelijke versnippering in Vlaanderen, is moet **35%** van het Vlaamse grondgebied pesticidenvrij worden.

Groen: scherpere preventiemaatregelen

- 1° het **gebruik** van landbouwpesticiden in Vlaanderen tegen 2030 te halveren;
- 2° het gebruik van alle pesticiden waarvan bewezen is dat ze een **risico inhouden voor de gezondheid**, onmiddellijk te verbieden;
- 3° ernaar te streven om het gebruik van pesticiden in de Vlaamse landbouw tegen 2050 zo veel mogelijk overbodig te maken = **pleidooi voor omschakeling naar agro-ecologie**

Groen: scherpere preventiemaatregelen

- 4° de pesticidevrije ruimte in Vlaanderen geleidelijk op te trekken;
- 5° aansluitend ook werk te maken van een Vlaams actieplan over het gebruik van **biociden**, in overeenstemming met het federale reductieplan voor biociden;
- 6° verder intensief werk te maken van het **onderzoek** naar de effecten van het gebruik van pesticiden op de gezondheid, onder meer door de voortzetting en verdieping van het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma;
- 7° daarbij uitdrukkelijk aandacht te besteden aan de **langetermijneffecten** en de **cocktaileffecten** van pesticiden op de gezondheid;

Groen: scherpere preventiemaatregelen

- 8° een meer ambitieuze driftreductiedoelstelling voor **sputtoestellen** vast te leggen zoals in Nederland, zodat de emissies van bestrijdingsmiddelen naar de leefomgeving door de land- en tuinbouwbedrijven met open teelten teruggedrongen worden tot nagenoeg nul op 1 januari 2030;
- 9° **veel ruimere bufferzones** in te stellen waarin minder of geen pesticiden gebruikt worden, **ter bescherming van kwetsbare bevolkingsgroepen en op de plekken waar kwetsbare mensen komen**, zoals parken, openbare tuinen, sport- en recreatieterreinen, schoolterreinen, speelplaatsen, de omgeving van zorginstellingen en woonwijken;

Groen: scherpere preventiemaatregelen

- 10° zo snel mogelijk werk te maken van een effectenbeoordeling voor pesticidegebruik in en nabij Habitatrictlijngebieden;
- 11° het gebruik van pesticiden te verbieden of te verminderen in de **buurt van Natura 2000-gebieden** en te verbieden in de onmiddellijke omgeving van **waterwingebieden**;
- **12° ruimere bufferzones** af te bakenen ter bescherming van **natuurgebieden en waterlopen**, waarin het gebruik van pesticiden tot een minimum beperkt wordt of verboden wordt.

